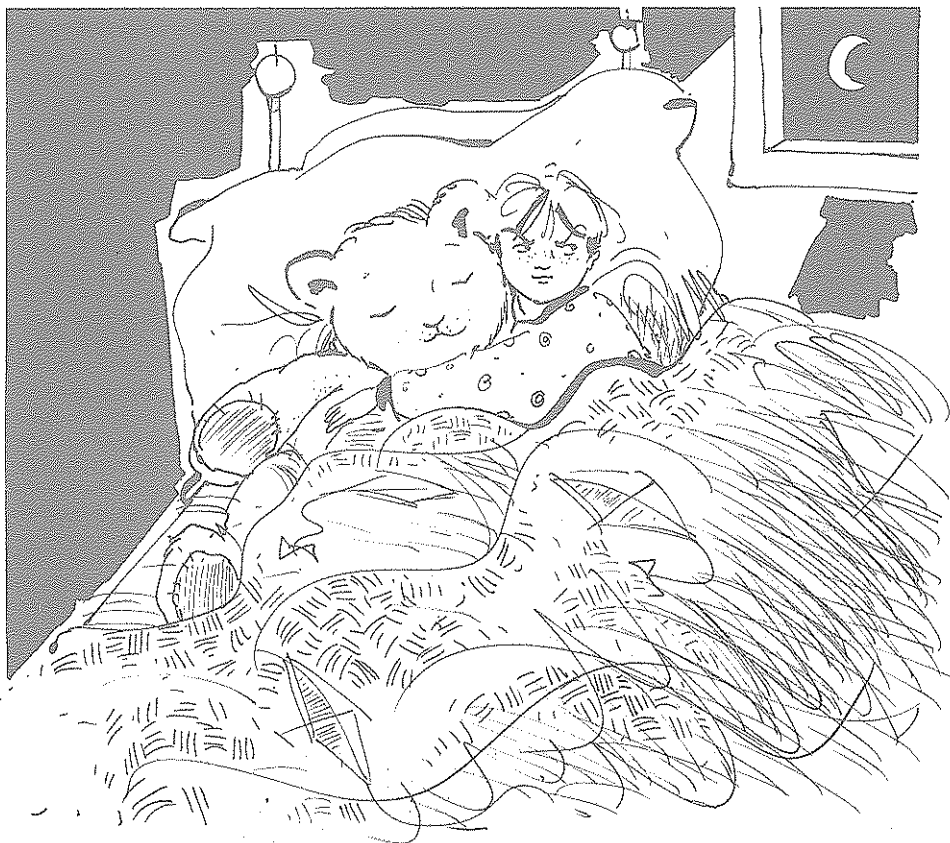

Flink hoort heus niet per se bij groot; evenmin hoort flauw altijd bij klein. In dit lesidee gaan we hierop in. De kinderen mogen vertellen in welke situatie ze weleens echt flink waren. Of wanneer ze echt bang waren of misschien wel een beetje flauw. Voordat de kinderen reageren, geeft u eerst wat voorbeelden van situaties waarin je flink of flauw kunt zijn en terecht (een beetje) bang:

Op bezoek gaan bij de tandarts.

Een spuitje halen.

Alleen in het donker slapen.

Je hoofd onder water houden bij het leren zwemmen.

Als je een duwtje krijgt of als er op je gemopperd wordt.

Een onweersbui meemaken.

Je moeder of vader kwijt zijn in een pretpark.

De kinderen geven hun reacties op deze situaties. Ze vertellen hun eigen verhaal. U kunt hen helpen dat verhaal wat te structureren met vragen als:

Wat gebeurde er precies?

Waar was je toen?

Wat deed je?

Waren er ook nog anderen die wat deden?

Wie waren dat?

Wat deden ze?

Wie was er flink? Wie flauw? En waarom?

In het gesprek gaat u vooral in op het feit dat iedereen weleens flauw is, maar op zijn tijd ook wel stoer. Doet u dit laatste nog eens extra, als u merkt dat de kinderen rolbevestigend reageren (flauw is vrouw en flink is bink).

U laat de kinderen op elkaars angstige ervaringen reageren. Zouden zij ook zo of wellicht anders gereageerd hebben en waarom?

Situatie

Kring

Bedoeling

Gevoelens uiten en gedachten weergeven (17.2.1).

Kennis nemen van elkaars gevoelens en gedachten en er-voor openstaan (17.2.2).

Organisatie

Voor u dit lesidee uitvoert, kunt u proberen om een aantal (echte) flink- of flauwsituaties uit de groep op te schrijven. Deze kunt u dan ook als voorbeeldsituaties gebruiken.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Zien de kinderen dat flink of flauw zijn niets te maken heeft met het felt of je een jongen of een meisje bent, maar dat de omstandigheden een grote rol spelen?

Kunnen ze dat ook onder woorden brengen?

Hoe gaan de kinderen met elkaar om, als ze van mening verschillen?

Voor dit lesidee maakt u gebruik van een poppenkastverhaal waarvan we hier een inhoudelijke schets geven.

Binnenkort wordt er een carnavalsbal georganiseerd waar Wipneus en Pim en verder alle dieren uit het dierenbos een uitnodiging voor hebben gekregen. Pim heeft al meteen een idee hoe hij zich zal verkleeden: als tovenaard. Wipneus daarentegen loopt maar wat te mopperen, omdat hij niets weet te verzinnen. Uiteindelijk heeft hij het gevonden: hij gaat als boom. Hij maakt alle poppenkastpoppen die hij tegenkomt aan het schrikken. En hijzelf heeft het grootste plezier. Totdat..., totdat hij met een vuursterretje dat dienstdoet als toverstaf door de tovenaard (Pim) wordt beetgenomen.

In dit verhaal worden de kinderen geconfronteerd met allerlei gevoelens:

Van spanning, omdat Wipneus zoveel poppen laat schrikken.

Van opluchting, als alles uiteindelijk toch nog op zijn pootjes terecht komt.

Van angst voor wat iedere keer gaat komen, als een van de poppen van de 'boom' schrikt.

Van verdriet/spijt: bij Wipneus die het helemaal niet zo kwaad bedoeld had.

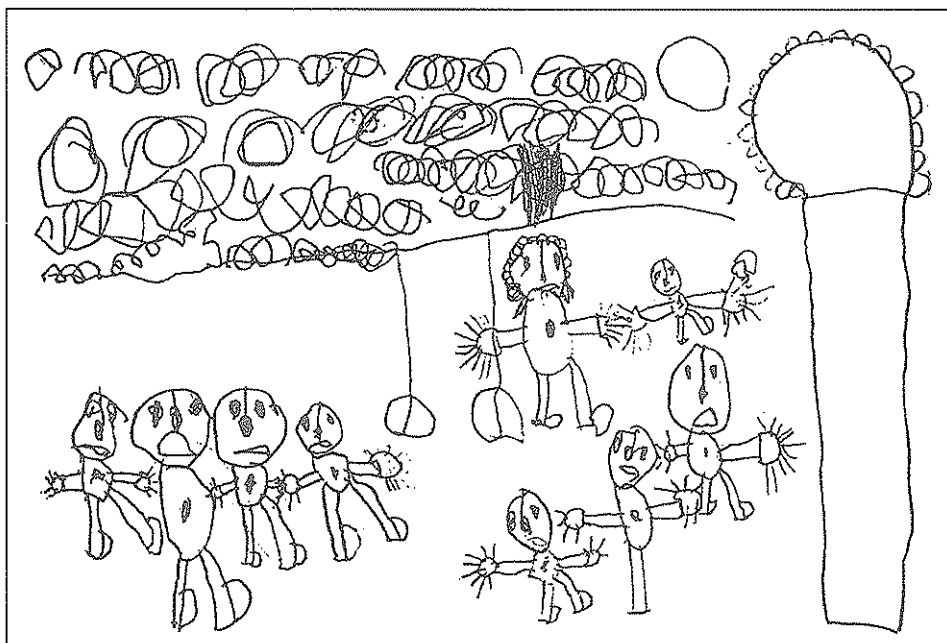
Een belangrijk aspect van deze les is de evaluatie van het poppenkastverhaal. Laat alle gebruikte attributen hierbij zien en spreek met de kinderen het verhaal nog eens door. Nodig daarna enkele kinderen uit om het verhaal na te spelen. Dit hoeft niet meteen na afloop, maar kan ook 's middags of de volgende dag gebeuren. Gebruik dan in plaats van sterretjes een zaklamp.

Variatie

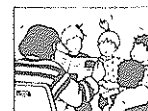
Laat enkele kinderen zelf 'poppenkastpop' zijn en het verhaal naspelen. Hiervoor zijn nodig: twee tafels op hun kant en attributen die eventueel van tevoren door de kinderen zelf gemaakt zijn.

De groep kijkt (publiek), de 'poppenkastpoppen' spelen achter de tafel en u fungeert, waar nodig, als verteller. Op deze manier moeten de spelers zich echt inleven in de gedachten van de pop.

Het publiek ervaart de spanning aan den lijve, omdat iedereen het hele verhaal van zo dichtbij meemaakt.

Situatie

Kring

Bedoeling

Kennis nemen van elkaars gevoelens en gedachten en ervoor openstaan (17.2.2).

Zich inleven in gevoelens en gedachten van anderen en hiermee rekening houden (17.2.4).

Materiaal

De volgende poppenkastpoppen: Wipneus, Pim, tovenaard en enkele voorbijgangers.

Een boom: een stevige, halve koker van waaruit Wipneus tevoorschijn kan komen.

Een tovenaardsmuts, cape en staf voor Pim.

Enkele attributen om de voorbijgangers te verkleeden.

Een 'sterretje' (als bij Oud en Nieuw).

Een waxinelichtje; lucifers.

Organisatie

Leg alles achter de kast klaar. U heeft een poppenkast nodig met een plank waar Wipneus' boom op kan staan. Zet het brandende waxinelichtje op veilige afstand (uit het zicht van de kinderen), zodat u het sterretje snel kunt aansteken. (U kunt op dat moment maar één hand gebruiken!) Dit poppenkastspel vraagt enige voorbereiding, maar kan uitstekend als projectafsluiting of als weeksluiting gebruikt worden.

Jaarkalender

Carnaval of enig ander feest waarbij de kinderen zich verkleeden.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Bemerkt u spanning/opluchting in het gesprek na afloop? Bemerkt u verbazing bij het zien van de trucjes die u toepast?

Let op de reacties, als de kinderen het spel naspelen.

Als u de kinderen vraagt waar zij zoal bang voor zijn, zullen er ongetwijfeld dieren worden genoemd: wolven, honden, spinnen, tijgers, maar ook draken en monsters. Over draken en monsters gaat deze activiteit. Over draken zijn nogal wat prentenboeken verschenen. U kiest zo'n prentenboek en biedt dat aan. Bij het doorvragen gaat u vooral in op wat de kinderen nou eigenlijk precies zo eng vinden aan draken.

U verdeelt de groep in vijf groepjes en laat elk groepje een van de onderstaande opdrachten uitvoeren. Het is hierbij steeds de bedoeling dat de kinderen onderzoeken wat de betreffende dieren nu zo eng maakt. (Specifieke aspecten in het uiterlijk bijvoorbeeld: kleur, vorm.) U gaat de groepjes langs en geeft hier en daar opdrachtes om het onderzoek vooruit te helpen.

Een groepje bekijkt in boeken foto's en tekeningen van insecten en reptielen. Vooral platen waarop de diertjes in close-up zijn afgebeeld, voldoen goed.

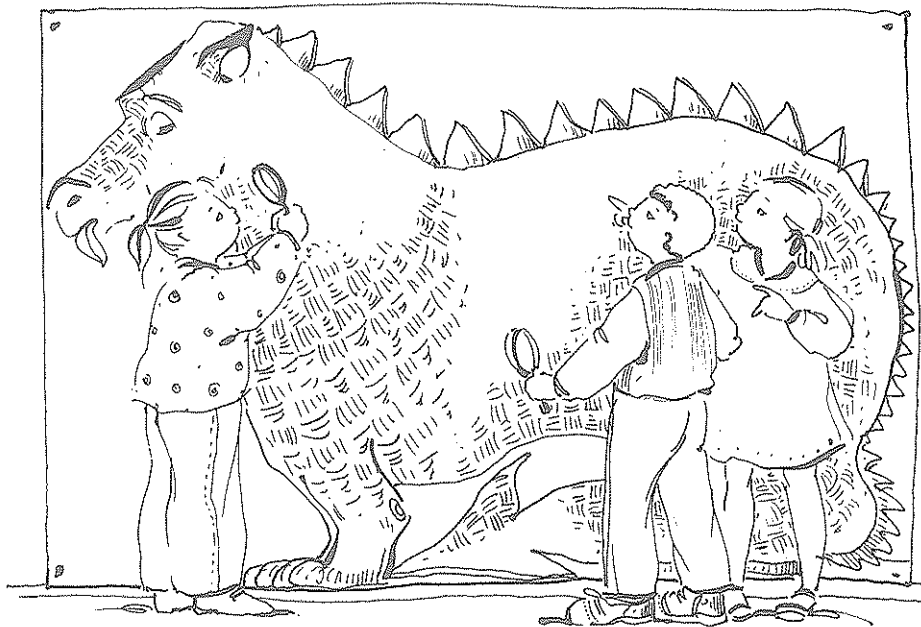
Het tweede groepje gaat buiten kleine diertjes zoeken: spinnen, pissebedden, mieren, rupsen. Met het blote oog zie je vast al wel wat, met een loop of vergrootglas zie je zeker meer.

Het derde groepje zoekt in de klas of in de school naar dode insecten (vliegen, wespen, kevertjes) en neemt deze onder de loop.

Het vierde groepje observeert van dichtbij speelgoedmonsters (prehistorische dieren).

En het vijfde groepje gaat levende reptielen (schildpad, hagedis) bekijken.

Als de jonge onderzoekers klaar zijn, rapporteren zij in de kring over hun bevindingen.

U sluit deze activiteit af door de kinderen een grote scheurcollage van een draak te laten maken.

Variatie

U maakt van de opdrachten een 'drakencircuit'; elk groepje rouleert langs de vijf opdrachten.

Situatie

Hoekenwerk

Buitenwerk

Bedoeling

Bekijken en vergelijken van dieren rondom de school (16.4.4).

Materiaal

Een prentenboek over draken.
Boeken met plaatmateriaal over insecten en/of reptielen.
Loepen en vergrootglazen.
Speelgoedmonsters.
Levende reptielen.
Oude tijdschriften, lijn en kwasten, papier.

Organisatie

Omdat er ook in groepjes buiten de klas wordt gewerkt, is ouderhulp gewenst.
U vraagt de kinderen speelgoedmonsters mee te brengen. Kent u iemand die levende reptielen heeft? Een schildpad of een hagedis of een hazelworm? Is er misschien een dierenwinkel in de buurt waarvan de eigenaar u van dienst wil zijn?

Noteert u, als u het 'drakencircuit' gaat uitzetten (zie 'Variatie'), welke opdracht elk groepje gedaan heeft?

Jaarkalender

Bij voorkeur in het voorjaar of in de zomer.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

In welke termen beschrijven de kinderen tijdens het groeps- werk de uiterlijke kenmerken van de diertjes die zij zien? Hebben de kinderen belangstelling voor elkaars observaties?

Lukt het om tijdens de verslag- kring de ontdekkingen van verschillende groepjes op elkaar te betrekken?

Schone handjes,
schone tandjes,
schoon gezicht,
de dag gaat dicht,
uit is het licht.

Uit: *De speeldoos* (Dijkstra, Zeist).

U vraagt de kinderen of het nu dag of nacht is. En hoe je dat kunt zien. Daarna speelt u voor wat mensen/kinderen doen, als het nacht wordt. Hoe gaat dat? Al spelend vertelt u erbij. Daarbij gebruikt u allerlei tijdsbegrippen als *eerst*, *dan*, *straks* en eventueel namen van dagdelen:

Eerst jezelf uitkleden.

Dan wassen en tanden poetsen.

Pyjama aan.

In bed en licht uit.

Slapen.

Wakker worden van een vreemd geluid.

Achter het gordijn gluren wat dat kan zijn.

Mama roepen, die komt troosten met een slokje water.

Weer slapen.

Na dit toneelstukje vraagt u aan de kinderen of ze dit ook wel eens meemaken. Gaat dat dan net zo? Waarom word je bang? Waarvan? Wat doe je dan? Daarna gaan alle kinderen 'nacht' spelen.

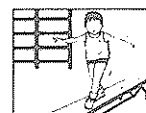
U heeft van tevoren de speelzaal al zo donker mogelijk gemaakt.

Terwijl u het verhaal vertelt, spelen de kinderen de activiteiten mee.

Er kan natuurlijk variatie aangebracht worden in het 'bangmoment'.

U gebruikt weer zoveel mogelijk tijdsbegrippen (*daarna*, *eerst*, *nu*, *straks*, *avond*, *nacht*). U kunt ook uitbreiden naar nacht en dag en naar dagdelen (*ochtend*, *middag*, *avond*).

Situatie

Speelzaal

Bedoeling

Rangschikken van gebeurtenissen en processen (15.2.2).

Begrippen van dagelijks tijdsbesef (15.2.3).

Kennis en ervaring opdoen van en met de omgeving waarin we leven (17.3.1).

Organisatie

U verduistert het speellokaal.

Leerlijn

☒ Groep 1.

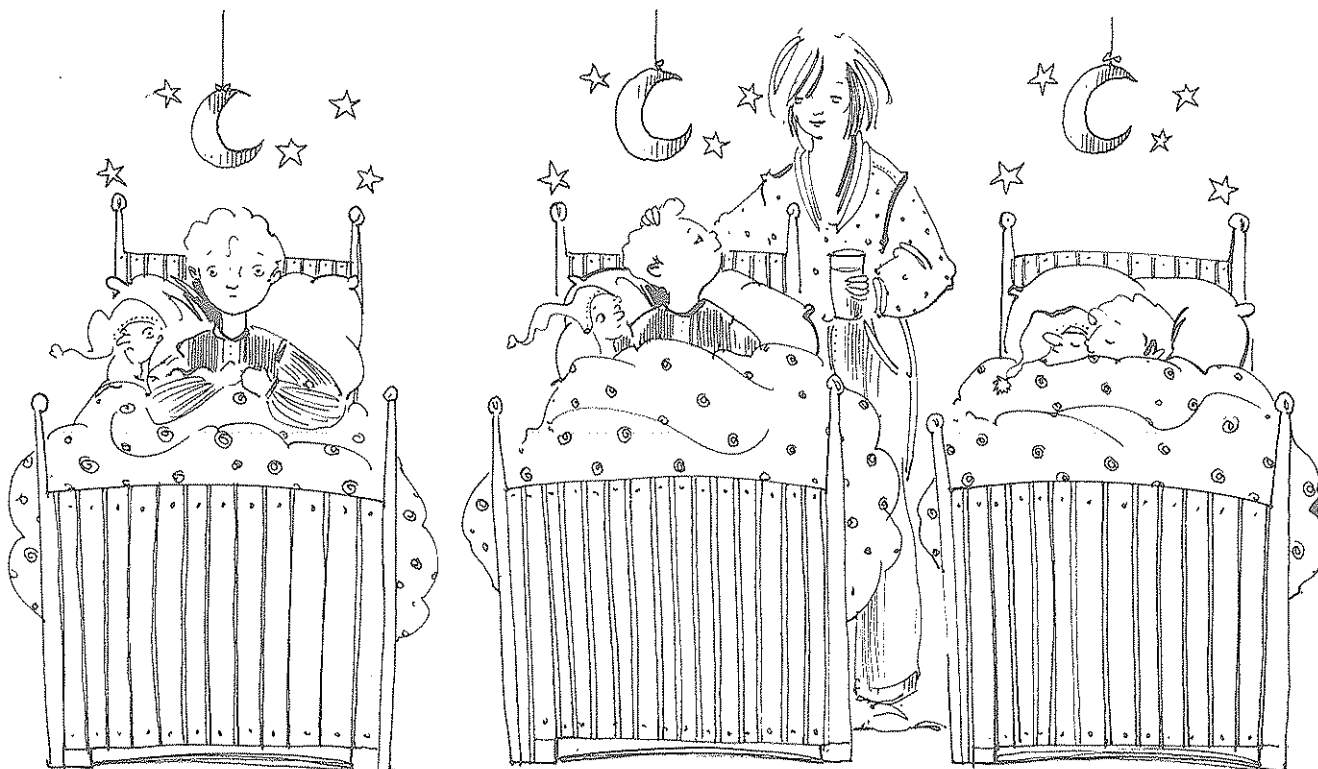
☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Wie kan aangeven waarvoor hij/zij bang is in het donker?

Spelen de kinderen het spel in de goede tijdsvolgorde?

Wie gebruikt tijdsbegrippen actief?

Soms is het heel goed dat je ergens bang voor bent. Stel je eens voor dat je alles zou durven doen. Dat je een Jantje Durfal was. Wat zou er dan gebeuren? Soms hoor je mensen weleens zeggen: 'Een ongeluk zit in een klein hoekje.' Wat zouden ze daarmee bedoelen?

Hierover praat u met de kinderen en u laat hen vrij reageren.

Na een poosje gaat u het gesprek wat sturen. U laat de kinderen een aantal voorwerpen zien die gevaar kunnen opleveren. U zegt daarbij: 'Hier komt het gevaar.' De kinderen vertellen steeds welk gevaar het betreffende voorwerp op kan leveren. Bruikbare voorwerpen zijn:

Een stuk glas.

Een schoonmaakartikel.

Lucifers.

Een doosje met medicijnen (pillen).

Een besje dat je niet kent.

Een wandcontactdoos.

Na deze 'gevarenschouw' mogen de kinderen nog allerlei gevaren en ongelukken opnoemen:

Zomaar de straat oprennen.

Heel snel de trap aflopen.

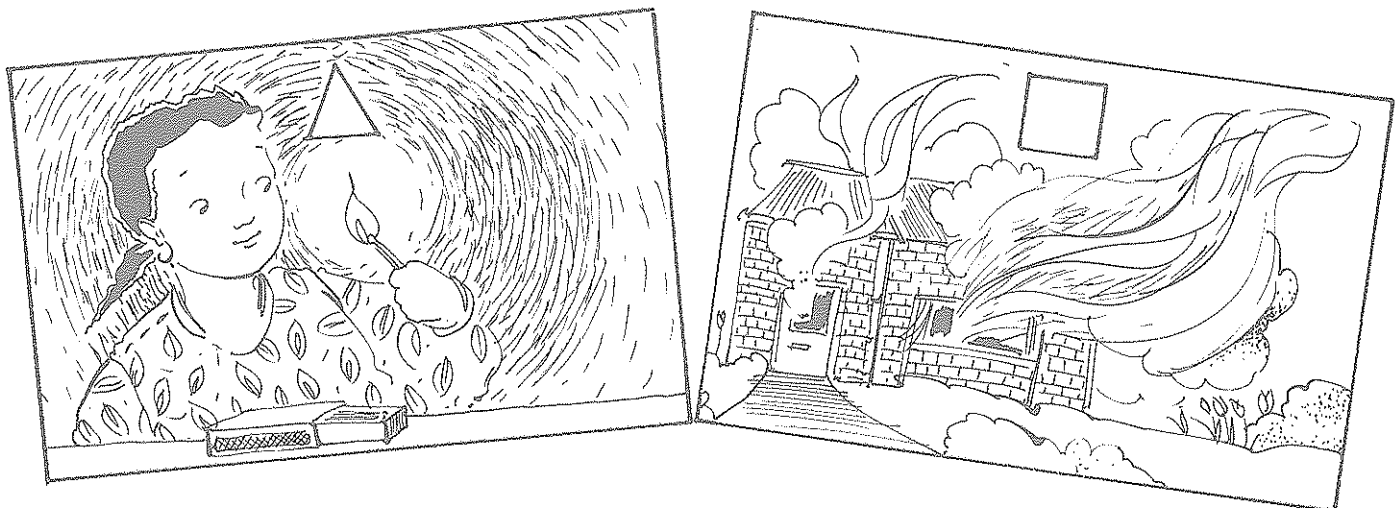
Op dun ijs lopen.

U probeert de kinderen zelf te laten verwoorden wat nu precies het gevaar is. Bijvoorbeeld: als je zomaar, zonder te kijken, de straat oprent, kun je door een fietser of auto worden aangereden. En als je met lucifers speelt, kun je je vingers verbranden of er kan brand in huis komen.

Na het gesprek over gevaar gaan de kinderen, alleen of in groepjes van twee, aan de slag met de plaatjes van doeblad W3 en doeblad W4. Als ze alleen werken, dan zoeken ze de plaatjes paarsgewijs bij elkaar. Bijvoorbeeld: bij het plaatje 'spelen met lucifers' hoort het plaatje 'brand'.

Werken ze in tweetallen, dan laat u de kinderen tegenover elkaar zitten. Ze mogen elkaars plaatje niet zien. Eén van de twee begint en vertelt iets over een plaatje met een driehoekje (oorzaak). De ander reageert door over het plaatje dat erbij hoort (gevolg) te vertellen. Samen gaan de kinderen na of de plaatjes wel of niet bij elkaar horen. Op deze manier proberen ze alle plaatjes bij elkaar te vinden.

Ter afsluiting van of als vervolg op deze activiteit kunt u de kinderen met oorzaak-gevolglootjes laten werken.

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Kennis en attitude over lichamelijk welzijn en vermijden van riskant gedrag in het algemeen (17.1.1).

Doelbladen W3 en W4

Materiaal

Een stuk glas.

Een schoonmaakartikel.

Lucifers.

Een besje.

Een wandcontactdoos (even lenen bij een doe-het-zelf-zaak).

Organisatie

Voordat u met dit lesidee begint, moet u eerst al het materiaal verzamelen, de doebladen W3 en W4 voor alle kinderen vermenigvuldigen en in losse kaartjes snijden.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Let u bij de tweetallen eens op de manier waarop de kinderen een en ander aan elkaar vertellen. Willen ze toch niet stoer zijn? Schatten ze het gevaar echt goed in?

Ik brand wel eens mijn vinger,
dat doet ontzettend pijn.
Mijn moeder roept: 'Kijk uit met vuur,
je moet voorzichtig zijn!'

De kinderen zitten in de kring. U heeft een paar kaarsen aangestoken. U begint een gesprek over vuur en brand.
Wie heeft er wel eens een brand gezien?
Wat gebeurde er?
Denk je dat dat erg warm is?
Wie is er bang voor vuur? Waarom?
Wie heeft zich wel eens gebrand?
Wat moet je doen om te zorgen dat er geen brand komt?
Hoe maken ze de brand weer uit? Wie doet dat?

U laat vooral aan de orde komen: verschillende soorten 'brand' (voor de gezelligheid, echte brand), brandweer, veiligheid/brandpreventie en bang zijn of niet bang zijn.

Ter afsluiting laat u de kinderen in groepjes een grote verftekening maken over een grote brand, bijvoorbeeld een kerstboomverbranding. Gebruik vooral rode, gele, blauwe en groene verf. Kinderen van groep 2 kunnen een groepswork maken.

Variatie

U speelt met de kinderen in de speelzaal het brandweerspel (bewegingsverhaal). Het bijbehorende verhaal gaat in grote lijnen als volgt: We zijn aan het wandelen en zien opeens rook. Wat zou dat zijn? Brand! Er naar toe! Het is erg heet. En we zijn heel bang. De brandweer wordt gebeld, alle kinderen zijn brandweermannen. Pakken aan, in de auto, sirene. Dan slangen uitrollen, kranen open en spuiten maar. Als de brand geblust is, slangen oprollen en pakken uit.

Gebruik materiaal uit de speelzaal (banken, enzovoort). U kunt nog een afsluitend gesprek met de kinderen hebben over hoe ze de brand nu geblust hebben.

Ontwikkelingsmateriaal dat na afloop te gebruiken is: *Kijk mij eens*. Emoties herkennen, nadoen en beleven (Penta, Zeist).

Situatie

Kring

Speelzaal

Bedoeling

Ervaringen en kennis opdoen met en van de niet levende natuur (16.7).

Kennis en attitude over lichamelijk welzijn en vermijden van riskant gedrag (17.1.1). Zelfredzaamheid (18.1).

Materiaal

Kaarsen.

Allerlei spullen uit de speelzaal, zoals banken en sjouwplanken.

Grote vellen papier, verf, kwasten.

Organisatie

Tijdens het leergesprek met de kleuters gaat u stapje voor stapje naar het einddoel: juist handelen bij brand of verbranding en niet bang zijn als dat niet nodig is.

Jaarkalender

Eventueel rond Kerstmis.

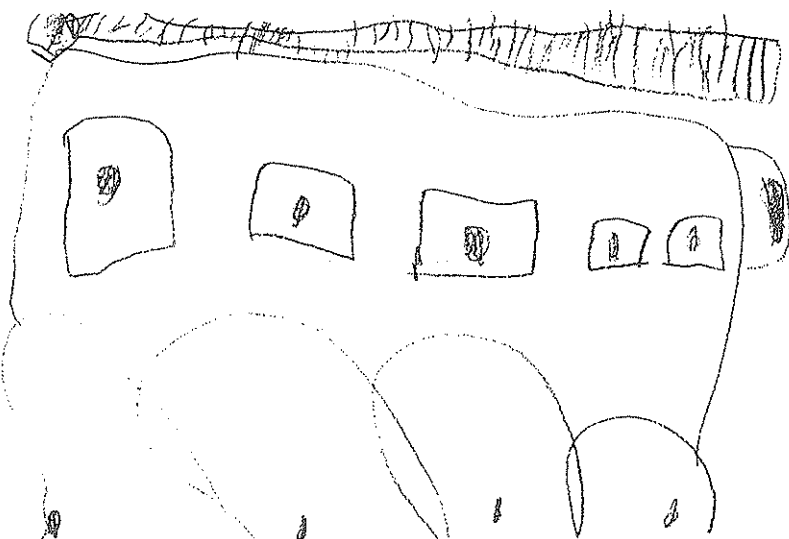
Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Wie kan zijn/haar bang zijn goed onder woorden brengen?

deze brandweerauto is getekend door marlyn 5,6 jr.